

On Altıncı Lem'a'da, anne rahmindeki ceninin durumunun önceden bilinip bilinemeyeceği konusu ihtiva eden "İkinci Mesele" başlıklı yeri açıklar mısınız?

"Kaldı ikinci mesele: Röntgen şuâıyla rahm-ı mâderdeki çocuğun erkek ve dişisini bilmekle مَا فِي الْأَرْحَامِ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ âyetinin meâl-i gaybîsine münâfi olamaz. Çünkü, âyet yalnız zükûret ve ünûset keyfiyetine değil, belki o çocuğun acip istidad-ı hususîsi ve istikbalde kesb edeceği vaziyetine medar olan mukadderât-ı hayatiyesinin mebâdileri, hattâ simasındaki gayet acip olan sikke-i samediyet muraddır ki, çocuğun o tarzda bilinmesi, ilm-i Allâmü'l-Guyûba mahsustur. Yüz bin röntgen-misal fikr-i beşerî birleşse, yine o çocuğun umum efrad-ı beşeriyeye karşı birer alâmet-i farikası bulunan yalnız hakikî sima-yı veçhiyesini keşfedemez. Nerede kaldı ki, sima-yı veçhîsinden yüz defa daha harika olan, istidadındaki sima-yı mânevîyi keşfedebilsin!"

"Başta dedik ki: *Vücut ve hayat ve rahmet*, bu kâinatta en mühim hakikatlerdir ve en mühim makam onlarıdır. İşte onun için, o câmi hakikat-i hayatiye, bütün incelikleriyle ve dekaikiyle irade-i hassaya ve rahmet-i hassaya ve meşiet-i hassaya bakmalarının bir sırrı şudur ki: Hayat, bütün cihazatıyla ve cihâtıyla şükür ve ubudiyet ve tesbihin menşe ve medarı olduğundandır ki, irade-i hassaya hicap olan yeknesaklık ve kaidelik ve rahmet-i hassaya perde olan vesâit-i zâhiriye konulmamıştır. Cenâb-ı Hakkın, rahm-ı mâderdeki çocukların sima-yı maddî ve mânevîlerinde *iki cilvesi var:*"

"Birisi: Vahdetini ve ehadiyetini ve samediyetini gösterir ki, o çocuk âzâ-yı esasîde ve cihazat-ı insaniyenin envâında sair insanlarla muvafık ve mutabık olduğu cihetle, Hâlık ve Sâniinin vahdetine şehadet ediyor. O cenîn bu lisanla bağıyor ki: *"Bana bu sima ve âzâyı veren kim ise, bütün esasat-ı âzâda bana benzeyen bütün insanların sâni dahi Odur. Ve hem bütün zîhayatın sâni Odur."*

"İşte, rahm-ı mâderdeki cenînin bu lisanı, gaybî değil, kaideye ve ittirada ve nev'ine tâbi olduğu için malûmdur, bilinebilir. Âlem-i şehadetten âlem-i gayba girmiş bir daldır ve bir dildir."

"İkinci cihet: Sima-yı istidadiye-i hususiyesi ve sima-yı veçhiye-i şahsiyesi lisanıyla Sâniinin ihtiyarını, iradesini ve meşietini ve rahmet-i hassasını ve hiçbir kayıt altında olmadığını, bağıyor gösteriyor. Fakat bu lisan gaybü'l-gaybdan geliyor. İlm-i Ezelîden

başkası, kablelvücut bunu göremiyor ve ihata edemiyor. Rahm-ı mâderde iken bu simanın binde bir cihazatı, görünmekle bilinmiyor!"

"Elhasıl: Cenînin sima-yı istidadîsinde ve sima-yı veçhiyesinde hem delil-i vahdâniyet var, hem ihtiyar ve irade-i İlâhiyenin hücceti vardır. Eğer Cenâb-ı Hak muvaffak etse, Mugayyebât-ı Hamseye dair bazı nükteler yazılacaktır. Şimdilik bundan fazla vaktim ve halim müsaade etmedi; hâtime veriyorum."(1)

Manevi simadan kast edilen, çocuğun karakteri, mizacı, ahlak ve huylarıdır. Ayrıca yaşayacakları şeyler ve başına gelecek olayların ince ve latif bir yazı ile alınaya yazılmasıdır.

Nasıl küçük incir çekirdeğinin içine koca incir ağacının bütün hususiyetleri ince ve latif bir şekilde yazılmış ise, aynı şekilde Allah, insanın manevi simasına da bütün hususiyetlerini maddi imkanlar ile görülmesi imkansız olan bir yazı ile yazmıştır. Ayette bilinmezlik mührü vurulan kısım insanın bu manevi sima kısmıdır.

Maddi sima Allah'ın birliğine delildir. Zira her insanın kendine mahsus ve özel bir siması vardır. Milyarlarca insanın simalarının birbirlerine benzememesi, Allah'ın irade ve kudret sıfatının haşmetini ve büyüklüğünü akla gösterir. Zira bir çocuğa özel bir sima vermek için, geçmişte ve gelecekteki bütün simaları bilmek ve kontrol etmek gerekir ki, onlara benzemesin. Bu da tabiatın ve sebeplerin altından kalkacağı bir yük ve eylem olamaz. Öyle ise çocuğun bu özel siması, bir olan Allah'a işaret eder. Allah sonsuz ilim ve irade sıfatı ile o çocuğa o mahsus simayı verir ve bize de icraatı ile görünür.

İkinci olarak, o çocuğun maddi simasındaki temel azalar, diğer çocuklarınkı ile aynıdır. Yani bütün çocukların sima yapısı birbirinin aynıdır. Bu da ustanın ve sanatkarın tek ve bir olduğuna işaret ediyor. Nasıl Mercedes arabalarının ambleminin aynı olması, aynı fabrikadan mamul olduklarına işaret ediyor ise, bütün insanların maddi simasındaki benzerlikler ve aynilikler de ustasının ve sanatkarlarının aynı ve bir olduğuna işaret ediyor.

Allah, kainatta her icraat ve işini sebepler vasıtası ile görüyor. Kainatta her netice ve sonucun bir sebep vasıtası ile olması âdetullahtandır. Yani Allah'ın değişmez bir kanunudur. Lakin sebepler adi ve basit iken, zahiren sebeplerden hasıl olan netice ve sonuçlar gayet derecede mükemmel ve sanatlı oluyor. Böyle olmasının hikmeti ise, yani sebeplerin basit, sebepten hasıl olan neticenin mükemmel olması ise, insanın sebeplere takılıp, neticeleri sebepten bilerek şirke ve şükürsüzlüğe gitmemesi içindir. Buna rağmen insanların ekserisi sebeplerin arkasında Allah'ın kudret elini ve isimlerini göremiyor ya şirke düşüyor ya da gafletle sebeplere

perestiş ediyor.

Allah insanların bu zaaf ve gafletini ortadan kaldırmak için en büyük ve umumi nimetlerine kuvvetli ve kalın sebepleri takmamış. Bu büyük ve umumi nimetlerin en birincisi de varlık ve hayattır. Allah bu iki nimetin gönderilme vasıtaları olan sebepleri görünmeyecek kadar şeffaf ve adi olarak tayin etmiş. Hatta **hayatın** bugün tam anlamı ile bilinen ve görünen bir sebebi keşfedilmiş değildir.

Mesela, anne karnındaki cenine hayatın nasıl ve ne şekilde girdiği tam anlamı ile bir muamma ve sebepsiz gibi duruyor. Bilim adamları da bu hususta net ve berrak bir sebep gösteremiyorlar. Bu da gösteriyor ki, hayat nimeti kainatta cari olan sebep sonuç zincirinin aksine, sebepsiz ve vasıtasız, direk olarak Allah'ın kudretinden geliyor.

Elma, ağaç eli ile, cenin ve ceset anne ve baba eli ile, ısı ve ışık güneş vasıtası ile geliyor ve gönderiliyor. Ama hayat ne ile geliyor, hangi sebep eli ile gönderiliyor? Bunun sebepler noktasından bir izahı yoktur. Tek izahı; sebepsiz ve doğrudan Allah'ın kudretinden hasil oluyor manasıdır.

Hayat, vücut, nur, iman ve hidayet gibi nimetlerde ister zahiren olsun, ister batinen olsun hiçbir kusur, hiçbir çirkinlik, hiçbir noksan olmadığı için, sebepler araya girmiyor. Ya da sebeplerin araya girmesine lüzum kalmıyor. Zira bu nimetler her yönü ile rahmet ve lütufturlar. Diğer nimetlerde bu vasıf ve bu münezzehiyet manası olmadığı için, sebepler devreye giriyor ki, kusur ve eksikleri üstlerine alsınlar, şikayet ve çirkinliğin Allah'a gitmesine perde olsunlar.

Şayet şükre kaynak olan hayat ve varlık nimetleri, diğer nimetler gibi sebeplere bağlı olsa idi, şükür kapısı kapanacaktı. Kimse Güneş bugün doğdu diye hamd etmiyor. Zira Güneşin doğması bir kanuna bağlanmıştır. Ama yağmur ve hayat gibi nimetler bir kanuna bağlanmadığı, yani muttarid olmadığı için, sürekli şükre kapı açık kalıyor.

Samed: Her şeyin kendisine muhtaç olup, kendisi hiç kimseye ve hiç bir şeye muhtaç olmayan Allah demektir. **Samed**, Allah'ın güzel isimlerindedir. Bu ismin tecelli ettiği bir varlık da, bu ismin hususiyetine münasip olarak mükemmel ve kusursuz oluyor. Hayat **Samed** isminin en büyük tecellisi ve en mükemmel sanatı olması hasebi ile kusursuz ve mükemmel bir aynadır. Bu yüzden hayatın her yönü güzel ve mükemmeldir.

Hayat, kainatın umumundan süzülüp gelen cami bir sanat olmasından dolayı bütün isimleri de üzerinde izhar ve ilan ediyor. Hatta hayat öyle bir sanattır ki, Allah'ın bütün isim ve sıfatlarının ortak bir sanatı, ortak bir projesi hükmündedir. Hayat sanatında her bir isim ve sıfatın bir tecellisi, bir müsavi galibiyeti vardır. Bu yüzden hayat hem ilimdir, hem kudrettir, hem rahmettir. Hayat, ilim ve kudrettir derken, bu sıfatları izhar ve ilan eder anlamındadır, yoksa aynilik, bizatihilik anlamında değildir.

Kainatın umumundaki bütün külli ve büyük manalar insanın hayatında küçük ve okunaklı olarak yazılmış ki, herkes kolayca anlasın. Zira herkes kainatın umum aynasındaki yazıyı ve manayı okuyamaz, ihata ile anlayamaz. İnsan hayatının Allah'ın bütün isim ve sıfatlarına kusursuz ve geniş bir şekilde ayine olması, yani mahiyetinde her bir isim ve sıfatın manasını tam göstermesi ile de samadiyetin tecellisini gösterir.

İnsan ve hayatı şu kainatın küçük bir modeli ve numunesi hükmünde yaratılmıştır. Kainatta ne varsa insanda da o vardır. Kainat büyük ve umumi bir ayna iken, insan ve hayatı ise küçük ve hususi bir ayna olarak yaratılmıştır. Kainat Allah'ın isimlerine dev bir ayna iken, insanın hayatı ise o dev aynanın küçültülmüş ama tüm hususiyetlerini ihtiva eden küçük bir aynasıdır. Hayatın **Samed** ismine nispet edilmesi, bu harika ve mükemmel ayinedarlık cihetiyledir.

Kainat nasıl insanda ve insanın hayatında toplanmış ise, insanın kendisi ve hayatı da insanın simasında toplanmış ve tecemmu etmiştir. İşte kainat insanda, insan da simasında yazılmıştır ki, bu harika sanata ve mükemmelliğe Üstad Hazretleri "**Sikke-i Samadiyet**" diyor. Öyle ki, her insanın simasına vurulan **Samed** damgası bir başkasına benzemez.

Her insanın kendine özgü bir yüz kimliği ve bu kimlikle ifade edilen tevhit manaları vardır ki, bunun anne karnında, insan tarafından teşhis ve tespiti kabil değildir. Ayetin bilinemez ve okunamaz dediği nokta burasıdır. Okunur, görünür ve bilinir hale geldiği zaman okunur; bunun dışında insan okuyamaz. O tarz okunması sadece Allah'a mahsustur.

(1) bk. [Lem'alar, On Altıncı Lem'a](#).